

Türkçe Öğretiminde Virgül ve Noktalı Virgül İşareti Kullanımı Sorunu

Mahir KALFA*

Öz

Tarihî süreçte noktalama işaretleri Türkçede kullanılmaya başlamıştır. Çalışmada Türkçede noktalamanın tarihî süreciyle ilgili bilgilere de değinilmiştir. Türk dil bilgisinde ve Türk yazım geleneğinde uzun bir dönem dil bilgisinin konusu olarak ele alınmayan noktalama işaretlerinin kullanımı Türkçe öğretimi açısından son derece önemlidir. Çalışmada, Türkçe öğretiminde okuma, yazma becerileri açısından noktalama işaretlerine araştırmalar göz önünde bulundurularak değinilmiştir. Bugün dahi yazı dilimizde noktalama işaretlerinin kullanımıyla ilgili sorunlar yaşanmaktadır. Yazıda, noktalama işaretlerinin işlevleri yazı dili çerçevesinde tespit edilmeye çalışılmıştır. Noktalama işaretlerinin özellikle söz dizimiyle ilişkisi vurgulanmıştır. Virgül ve noktalı virgül, eğitimde sıralama ve sınıflandırma becerilerini kazandırmada önemli rol oynayabilecek unsurlardandır. Araştırmada, öncelikle ders kitaplarında noktalama işaretlerinin neler olduğu tespit edilmiştir daha sonra virgül ve noktalı virgölün kullanımıyla ilgili olarak ilkökul ve ortaokul ders kitapları incelenmiştir. Bu işaretlerin ele alınışları, etkinlikler içinde değerlendirilişleri araştırılmıştır. Virgül ve noktalı virgölün sıralama ve sınıflandırma becerilerine ilişkin ders kitaplarında basamaklandırılarak verilmesi gerektiği ifade edilmiş ve bu anlamda dil bilimsel öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretimi, noktalama işaretleri, virgül, noktalı virgül.

The Problem of Using Comma and Semicolon Sign in Turkish Teaching

Abstract

Punctuation marks have been used in Turkish in the historical process. In this study, information about the historical process of punctuation in Turkish was also mentioned. The use of punctuation marks, which are not considered as the subject of Turkish grammar and Turkish spelling tradition for a long period, is extremely important in terms of teaching Turkish. In this study, the punctuation marks in terms of reading and writing skills in Turkish teaching were mentioned considering the researches. Even today, there are problems with the use of punctuation marks in our written language. In this article, the functions of punctuation marks are tried to be determined by considering the written language. The relationship between the punctuation mark and especially syntax is emphasized. Commas and semicolons are the factors that can play an important role to gain sorting and classification skills in education. In this study, firstly, it is determined that what is in the textbooks about punctuation marks, and then secondary school textbooks were examined in relation to the use of commas and semicolons. The handling of these signs and their evaluation among the activities were investigated. It has been stated that commas and semicolons should be cascaded in the textbooks regarding the sorting and classification skills, and in this sense, grammatical suggestions are presented.

Keywords: Turkish teaching, punctuation marks, comma, semicolon.

* Doç. Dr, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Ankara, mahirkalfa@hacettepe.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5986-1206

Giriş

Noktalama İşaretlerinin Tarihçesi

Bilim ve kültür dili olma yolunda ilerleyen Türkçenin önemli sorunlarından biri noktalama konusudur. Anlatımda cümlelerin yapı özellikleri, kelime grupları ve bunların birbiriyle olan ilişkileri yeterince aydınlatılmadığından ve doğru olan biçimlerde birleşilemediğinden noktalama işaretlerinin kullanımında çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalınmıştır.

Türkçede noktalama işaretlerinin kullanımı Orhon Yazıtları kadar eskidir. Noktalama işaretlerinden iki nokta, Orhon Yazıtları'nda kelimeleri veya kelime gruplarını ayırmak için kullanılmıştır (Tekin, 1988). Uygur Türkçesi Döneminde Budist ve Mani metinlerinde noktalama işaretleri bulunmaktadır (Kalfa, 2012). Gabain (1988), Eski Türkçenin Grameri adlı eserinde bu işaretlerin nokta, iki nokta ve nadir olarak ikiden fazla nokta olduğundan ve işlevlerinden söz etmektedir. Noktalama işaretleri, bir geleneğin devamı olarak, Arap harfleriyle yazılmış İslâmî Türk edebiyatının ilk ürünlerinden olan *Dîvânu Lüğati't-Türk*'te de karşımıza çıkmaktadır. Bazı sayfalarda yazım düzenine güzellik kazandırmak düşüncesiyle, belki de daha çok göz zevkine hitap etmek amacıyla kullanılmıştır.

Türkçede noktalama işaretleri kullanılmaya Tanzimat Döneminde başlamıştır yargısı hiç araştırılmadan kabul görmüşse de gerçek tamamıyla böyle değildir. Bazı işaretleri, Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde görmektediriz. Dede Korkut hikâyelerinin Dresden nüshasında cümle sonunda büyükçe bir nokta (•) işaretinin kullanılmış olması dikkatimizi çekmektedir. 14. yüzyılda Şeyyad Hamza'nın yazdığı *Yusuf ve Zeliha* mesnevisinde de mısralar arasında virgüle benzeyen işaretin kullanıldığı göze çarpmaktadır (Akt. Dilçin, 1946).

Bizde, noktalama işaretleri, söz dizimle ilgili olarak ilk kez, Tanzimat Döneminde kullanılmaya başlamıştır. Bu yenilikten Şinasi'nin *Şair Evlenmesi* adlı oyununda söz edilerek birkaç noktalama işareti açıklanmıştır:

“Mu'terize () içinde bulunan kelâm hâli tarif eder.

Şöyle bir hatt-ı ufkî — söz başına delâlet eder.

Nokta . sözün nihâyetine alâmet olur.” (Şinasi, 1861)

Tanzimat Döneminin önemli dil bilgini ve sözlük yazarı Şemseddin Sami, noktalamaya ilişkin çok önemli ilk bilgileri, modern dil biliminin yöntemiyle zamanına göre ileri bir anlayışla, örneklerle, ayrıntılı bir biçimde *Usûl-i Tenkî ve Tertîb* adlı çalışmasıyla ortaya koymuştur. Bugünkü noktalama konusunda noktalamamızın gösterdiği gelişmeye, adı geçen bu eser, kaynak teşkil etmiştir. Aslında noktalama konusunda pek çok şey Şemseddin Sami tarafından bu dönemde söylenmiştir.

Noktalama işaretleri, Cumhuriyet'in ilk yıllarında uzun süre imla konusunun dışında tutulmuş, soruna gereken önem verilmemiştir. İlk İmlâ Lûgati'nde (1929) noktalama işaretlerinden kesme işareti dışında söz edilmemiştir. Noktalama konusu 1941 yılına kadar, imla kılavuzlarında yer alamamıştır. 1941 yılında Türk Dil Kurumunca çıkarılan *İmlâ Kılavuzu*'nda genel istek üzerine, noktalamaya yer verilmiştir (İmlâ Kılavuzu, 1941). Daha sonraki ana ve ara yazım kılavuzlarında düzenli olarak noktalama işaretlerine yer verilmiştir.

Noktalama işaretleriyle ilgili terimlerin büyük bir kısmı Fransızcadan Türkçeye girmiştir. Bu kavramların adlandırılmasında Fransızca terimlerden bazıları (virgül, parantez, apostrof), önceleri kabul görmüş; daha sonra, virgül dışında pek çok noktalama terimi Türkçeleştirilmiş; “soru, ünlem, ayraç, kısa çizgi, uzun çizgi, tırnak, kesme” adları, terim olarak dilimizde yer almıştır. Yakın dönemlerde bunlara “yay ayraç” eklenmiştir. Dilimize Arapçadan giren “nokta” kelimesi, “iki nokta, üç nokta, sıralı noktalar” şeklindeki türleriyle birlikte Türkçeye mal olmuştur.

Eğitim ve öğretimimiz açısından önem taşıyan noktalama işaretleri, bir dilin gelişmiş bir yazı ve kültür dili olarak kendini göstermesinde önemli bir öğedir. Noktalama işaretlerinin uygulanmasıyla ilgili olarak örnek gösterebileceğimiz yazar, şair ve aydınlarımızın sayısı oldukça sınırlıdır. Noktalama işaretlerine önemsiz bir ayrıntı gözüyle bakılması, bu sorunda önemli bir etkidir. Bu anlayış, kökten değiştirilmeden, noktalamayı yazı dilinin ayrılmaz bir parçası kabul etmeden, çözüm yolunda ilerleme kaydetmek mümkün değildir. Konunun önemine inanılmalı, ilköğretimden başlamak üzere eğitim ve öğretimimizin her aşamasında gerektiği ölçüde bu konuya birlik içinde yer verilmelidir.

Türkçe Öğretimi ve Noktalama Anlayışı

Bireyin konuşma becerisini ediniminden sonra toplumsallaşmasında en önemli dönem olan okuma ve yazma becerilerini kazandığı okul sürecidir. Konuşma süreklilik gösterdiği ve bir bütün şeklinde düşünüldüğü için konuşmanın yazıya aktarımında bu bütünlüğü ve anlamlılığı sağlayan unsur sözcükler arasındaki boşlukların işlevini düzenleyen noktalama işaretleridir.

Anlatma becerilerinden biri olan konuşma, duygu, düşünce, hayal ve izlenimlerinin sözlü (sesli) olarak ifade edilmesidir. Anlama becerileriyle (dinleme, okuma) anlatma becerileri (konuşma, yazma) birbirlerinin zıttı olarak görülebilir. Ama özünde dil becerileri birbirlerini destekleyen bir zincir halkası gibidir. Bireyin düzgün ve güzel konuşması, okuma becerisinin gelişmiş olmasına da bağlıdır (Arıcı, Taşkın, 2019 şeklinde konuşma ve okuma becerileri arasındaki ilişkiden söz edilmiştir.

Onan (2006) noktalama işaretleri için Türkçe öğretimi çerçevesinde yazma becerisi ile ilişkili olduğu kadar okuma/anlama becerisi açısından da çok önemli olduğunu belirtir.

“Noktalama işaretleri sözlü olarak vurgu ve tonlama ile kazandırılan anlamların yazıya aktarımını sağlayan araçlardır. Metnin okunuşuna yön verirler. Cümle bitişi, duraksama, soru sorma, şaşırma, kızma gibi durum ve düşünce bildiren sözleri yazıda gösterebilmeyi sağlarlar. Noktalama kurallarının varlığı ve tutarlılığı söylenişteki etkiyi yazıda standartlaştırmayı da beraberinde getirir.” (Kalfa, Avcı, 2020).

“Metnin yazılış amacına uygun okunmasını ve metinde yer alan iletinin daha doğru anlaşılmasını sağlayan dile yardımcı işaretlerdir. Metni oluşturan kişi için noktalama işaretleri, iletilmek istenen duygu ya da düşünceyi daha doğru, daha net iletme imkânı sunarken, okuyucu için de aynı şekilde metindeki iletilerin daha kolay ve doğru biçimde algılanmasına katkıda bulunmaktadır. Doğru ve etkili konuşmayı sağlayan vurgu, tonlama, durak gibi kavramların bir bölümü yazıda bu söz konusu işaretlerle gösterilmektedir. Böylece iyi bir okuyucu için bu işaretler, okumaya ve dolayısıyla da konuşmaya katkı sağlamaktadır.” (Beyreli vd., 2005).

Bütün bunlardan noktalama işaretlerinin dilde anlama ve anlatma becerileriyle doğrudan ilişkili olduğu anlaşılmaktadır.

Noktalama İşaretlerinin İşlevleri

Noktalama, yazı dilinin ürünü olan işaretlerden oluşmaktadır. İşaretleri, söz dizimsel işlevi, düzenleyici işlevi, diğer bilim dallarındaki işlevi olmak üzere gruplara ayırabiliriz.

“Ali, dün, arkadaşlarıyla sinemaya gitti.” cümlesinde virgül ve nokta işaretlerinin kullanımı söz dizimiyle ilişkilidir. Virgüller, yüklemden uzak düşmüş ögeyi okuyucuyu uyarmak ve bir miktar duraksatmak işleviyle kullanılmıştır. Nokta ise cümlenin tamamlandığını ve daha uzun miktar duraksanması gerektiğini ifade etmektedir.

“Kelime çeşitleri şunlardır: 1. İsim, 2. Fiil, 3. Zamir, 4. Zarf, 5. Sıfat, 6. Bağlaç, 7. Edat, 8. Ünlem” noktanın düzenleyici işlevine örnektir. Noktalama işaretlerinin bu işlevinde farklı işaretlere de başvurulduğuna tanık olmaktadır. Aynı örnekte nokta yerine kısa çizgiye de yer verildiğine tanık olmaktadır “10.12.2020” gibi bir tarih yazımında noktanın yine bir düzenleyici işaret olarak kullanıldığını görmekteyiz.

Noktalama işaretleri yazı dilinin bir ürünü olduğu için diğer bilim dallarında da işaretlerden farklı işlevlerde de yararlanılmaktadır. Örneğin nokta, çarpma işleminin bir işareti; virgül, kesirli sayıyı ifade etme işareti; iki nokta, bölme işleminin işareti olarak kullanılmaktadır.

Söz Dizimi ve Noktalama İşaretleri İlişkisi

Türkçe Sözlük (2010)'te “Bir cümleyi oluşturan kelime türlerinin arasındaki ilişkileri inceleyen ve sınıflamalar yapan dil bilgisi kolu, cümle bilgisi.” şeklinde tanımlanan söz diziminin unsurları, noktalama işaretleri tarafından belirlenmektedir.

Söz diziminin alt birleşenlerinden olan “kelime grupları, isim tamlamaları, iyelik grupları, ilgi grubu, sıfat tamlamaları, ünlem grubu, unvan grubu, edat grubu, kısaltma grubu, isnat grubu, ikilemeler, bağlama grubu, birleşik fiiller, fiilimsi grupları, birleşik kelimeler” gibi yapılar, cümlenin dizilişinde yer aldıklarında, noktalama işaretlerinin kavranıp öğrenilmesinde ayrı bir önem arz

etmektedir. Bu yapılar cümlelerin öğeleri içinde bulduklarında, noktalama işaretlerinin kullanımı ortaya çıkmaktadır.

Türkçede bir cümlede *yüklem*, *özne*, *nesne* ve *tümleç* olmak üzere başlıca dört öge bulunabilir. Günümüz söz dizimi anlayışına göre yüklem cümlelerin temel ögesidir (Demir, Yılmaz, 2012). Bu anlamda temel ögeye yani yükleme bağlanan unsurları bulmak ve yüklemle ilişkilendirmek esastır.

Söz diziminin unsurlarını belirlemede ön plana çıkan noktalama işaretleri, virgül ve noktadır. Tamamlanmış cümlelerin sonuna konan noktanın kullanımına ilişkin önemli sorunlar yaşanmamaktadır.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde öğrencilerin noktalı virgülü doğru olarak kullanabilme düzeylerinin noktalama işaretleri içinde en düşük seviyede olduğu görülmektedir. Bu durum öğrencilerin, noktalı virgül işaretine diğerlerinden daha az rastlamasından kaynaklanabileceği gibi noktalı virgölün kullanıldığı yerlerin diğer noktalama işaretlerinin kullanıldığı yerler kadar net olmamasından da kaynaklanabilir (Sallabaş, Temizkan, 2009).

Kalfa (2000) tarafından yapılan bir araştırmaya göre öğrencilerin noktalama işaretlerinden daha çok noktalı virgül, virgül, iki nokta, ünlem ve kesme işaretleriyle ilgili sorularda yanıtladıkları ortaya çıkmıştır.

Öğrencilerin öğrenmekte ve uygulamakta en çok zorlandığı noktalama işaretlerinin “noktalı virgül”, “iki nokta” ve “virgül” olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu, bu duruma neden olarak öğrencilerin zor kavranan işaretlerin işlevlerini karıştırmasını göstermektedir. Bunun yanında bazı öğretmenler ise bu durumun nedenini “öğretim metodu yetersizliği, ilkökul eğitiminin yetersizliği, işaretlerin kullanım alanının genişliği” biçiminde açıklamıştır (Kurudayıoğlu, Dölek, 2018).

Yapılan pek çok araştırma virgül ve noktalı virgölün kullanımıyla ilgili sorunların diğer noktalama işaretlerinden daha fazla olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada temel eğitim düzeyi için hazırlanan ders kitaplarında virgül ve noktalı virgölün öğretime yönelik etkinlikler incelenmiş ve elde edilen sonuçlar doğrudan raporlaştırılmıştır. Ders kitaplarında yer alan virgül ve noktalı virgül ile ilgili tüm etkinlikler çalışmada değerlendirilmiştir. Kitaplarda yer alan etkinlik yönergeleri ve uygulamalar çalışmada örneklenerek virgül ve noktalı virgölün öğretime yönelik durum ortaya konmuştur.

Virgül ve Noktalı Virgül Öğretimi

Noktalama işaretlerine ilişkin yapılan akademik çalışmalara bakıldığında, daha çok ilköğretim 1. ve 2. kademedeki öğrenciler ile ilgili olarak uygulamalı çalışmalara yer verildiği (Alver, Ş ve Sancak, M. 2015; Bağcı, H. 2011; Mataracı, E. 1998; Özkara, Y. ve İzci, G. 2013; Özcan, Ş. ve Yönez, H. 2018), lisansüstü tezlerde imlâ ve noktalama uygulamalarının incelendiği (Mataracı, E. 1998; Güneri, E.E. 2004; Kara, E. 2010) ve diğer çalışmalarda da öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının noktalama kurallarını uygulama ve öğretime ilişkin görüşlerinin araştırıldığı (Şahin, G. ve Topuzkanamış, E. 2008; Kurudayıoğlu, M. ve Dölek, O. 2018) görülmektedir (Kalfa, Avcı, 2020).

Türkçe Dersi Öğretim Programında (MEB, 2019), noktalama işaretleriyle ilgili olarak sınıflar ve beceriler göz önünde bulundurularak noktalama işaretleriyle ilgili kazanımlar belirlenmiştir.

1. sınıf okuma (akıcı okuma) becerileri arasında “T.1.3.6. Noktalama işaretlerine dikkat ederek okur.” kazanımı bulunmaktadır.

1. sınıf yazma becerileri arasında “T.1.4.8. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun şekilde kullanır. a) Büyük harflerin cümleye başlarken, özel isimleri ve başlıkları yazarken kullanıldığı, örneklerle vurgulanır. b) Nokta, soru işareti, ünlem işareti, kısa çizgi ve kesme işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.” kazanımı yer almaktadır.

2. sınıf okuma (akıcı okuma) becerileri arasında “T.2.3.2. Noktalama işaretlerine dikkat ederek okur.” kazanımı bulunmaktadır.

2. sınıf yazma becerileri arasında “T.2.4.8. Büyük harf ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır. b) Nokta, virgül, ünlem, soru işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi ve kesme işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.” kazanımı yer almaktadır.

3. sınıf okuma (akıcı okuma) becerileri arasında “T.3.3.2. Noktalama işaretlerine dikkat ederek okur.” kazanımı bulunmaktadır.

Türkçe Öğretiminde Virgül ve Noktalı Virgül İşareti Kullanımı Sorunu

3. sınıf yazma becerileri arasında “T.3.4.7. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır. a) Nokta, virgül, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, soru işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi ve kesme işaretinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.” kazanımı yer almaktadır.

4. sınıf okuma (akıcı okuma) becerileri arasında “T.4.3.1. Noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli ve sessiz okur.” kazanımı bulunmaktadır.

4. sınıf yazma becerileri arasında “T.4.4.10. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır. a) Yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi, soru işareti, nokta, virgül, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi ve kesme işaretinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.” kazanımı yer almaktadır.

1. sınıftan 4. sınıfa kadar öğrencilere “nokta, soru işareti, ünlem işareti, kısa çizgi, kesme işareti, virgül, konuşma çizgisi, iki nokta, tırnak işareti, yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi” işaretleri öğretilmektedir. Virgüle 2. sınıftan itibaren yer verilmeye başlanmıştır.

Türkçe 2. sınıf ders kitabında, 36. sayfadaki “7. Etkinlik”te, “Cümlede birbiri ardınca sıralanan kelime veya kelime gruplarının arasına virgül konur.” bilgisi verilmiş, “Kalemimi, silgimi, kitabımı ve defterimi almayı unutmadım.” ve “Daha önce Ankara’yı, İstanbul’u, Aydın’ı ve Batman’ı gezdim.” örnekleri sıralanmıştır (Ataşçi, 2019). Bu etkinlik, TDK’nin Yazım Kılavuzunda yer alan virgölün 1. maddesiyle ilişkilidir. “Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına konur: Fırtınadan, soğuktan, karanlıktan ve biraz da korkudan sonra bu sıcak, aydınlık ve sevimli odanın havasında erir gibi oldum. (Halide Edip Adivar, Kalp Ağrısı)” (Yazım Kılavuzu, 2012).

Türkçe 3. sınıf ders kitabında, 63. sayfadaki “6. Etkinlik”te, “a) Virgölün kullanıldığı yerlerle ilgili verilen bilgileri okuyunuz.” yönergesi verilmiş, “Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.”, “Hitap sözlerinden sonra konur.”, “Cümledeki eş görevli kelime ya da kelime gruplarının arasına konur.” bilgileri verilmiş, “Sabah kalktı, kahvaltısını yaptı, okula gitti.”, “Sevgili Anneciğim,”, “Pazardan elma, armut, muz aldım.” örnekleri sıralanmıştır (Karaduman vd., 2019). Bu etkinlik, TDK’nin Yazım Kılavuzunda virgölün 1. maddesi “Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına konur (Halide Edip Adivar, Kalp Ağrısı)” (Yazım Kılavuzu, 2012), 2. maddesi “Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur: Bir varmış, bir yokmuş. Umduk, bekledik, düşündük. (Yakup Kadri Karaosmanoğlu) (Yazım Kılavuzu, 2012) ve 11. maddesi “Hitap için kullanılan cümlelerden sonra konur: Efendiler, bilirsiniz ki, hayat demek, mücadele, müsademe demektir. (Mustafa Kemal Atatürk) Sayın Başkan, Sevgili kardeşim, Değerli arkadaşım,” (Yazım Kılavuzu, 2012) olarak yer almaktadır.

Türkçe 4. sınıf ders kitabında, 30. sayfadaki “9. Etkinlik”te, “Virgölün (,) kullanım alanlarını örnekleriyle eşleştiriniz.” yönergesi verilmiş, “Sıralanan eş görevli kelime ve kelime grupları arasında yer alır.”, “Art arda gelen, birbiri ile bağlantılı cümleleri ayırmak için konur.”, “Cümlelerde anlam karışıklığını gidermek için kullanılır.” cümlelerini karşılarındaki örneklerle eşleştirmeleri istenmiştir (Kaftan Ayan vd., 2019). 4. sınıf ders kitabında virgölün “Hitap sözlerinden sonra konur.” işlevi konmamış, virgölün bu özelliğinin yerine TDK’nin Yazım Kılavuzunda 10. maddede yer alan “Bir kelimenin kendisinden sonra gelen kelime veya kelime gruplarıyla yapı ve anlam bakımından bağlantısı olmadığını göstermek ve anlam karışıklığını önlemek için kullanılır: Bu, tek gözlü, genç fakat ihtiyar görünen bir adamcağızdır. (Halit Ziya Uşaklıgil, İzmir Hikâyeleri) Bu gece, eğlenceleri içlerine sinmedi. (Reşat Nuri Güntekin, Bir Kadın Düşmanı) (Yazım Kılavuzu, 2012) işlevi konmuştur.

Öğrencinin virgölü eş görevli kelimeleri veya kelime gruplarını sıralamada kullanabilmesi oldukça önemlidir. İlk okuma yazma öğretimi, temel düzeyde okuma ve yazma becerileri ile sınırlı değildir. Düşünme, anlama, sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, analiz sentez yapma ve değerlendirme gibi zihinsel becerilerin geliştirilmesinde ilk okuma yazma öğretiminin önemli bir işlevi vardır. Bu bağlamda Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmaya dönük becerilerin kazandırıldığı bir ilk okuma yazma öğretimi amaçlanmaktadır (MEB, 2019). Bu durumda virgölü kullanabilme, birbirine görevce eş olan öğeleri birbirinden ayırabilme, bir sıralama yapabilmektir. 2. sınıfta bu becerinin çok daha belirgin, farklı ve somut örneklerle işlenmesi gerekmektedir. 3. ve 4. sınıfta ise “Bahçede portakal ağaçları, domates fidanları, süs bitkileri vardı.” gibi eş görevli kelime gruplarının ele alınması uygun olacaktır. 4. Sınıf Türkçe ders kitabında virgölün “Art arda gelen, birbiri ile bağlantılı cümleleri ayırmak için konur.” işlevi için “Kütüphaneye gittim, beğendiğim kitabı aldım.” örneği verilmiştir (Kaftan Ayan vd., 2019). Burada ele alınması gereken bağımlı sıralı cümle örnekleri az sayıdadır ve pekiştirici

örneklerle sayısı artırılmalı, öğrencinin sıralama becerisini kelime, kelime grubu düzeyinden söz dizimsel yönü olan cümle düzeyine çıkarmada önemli rol oynayacaktır: *Sabah kalktım, yüzümü yıkadım, kahvaltımı yaptım, giyindim, çantamı aldım ve dışarı çıktım.* Öğrenciye ortak bir öznenen dolayı sıralamanın olduğu sezdirilmeli, farklı kişilerle çekimlenmiş sıralı cümlelerle örnek sayısı artırılmalıdır.

Noktalama işaretlerinden öğrenciler tarafından öğrenilmesinde güçlük çekilen diğer işaret noktalı virgüldür. Noktalı virgül işaretinin işlevleri Türk Dil Kurumunun Yazım Kılavuzunda üç maddede sıralanmıştır:

1. Cümle içinde virgüllerle ayrılmış tür veya takımları birbirinden ayırmak için konur: *Erkek çocuklara Doğan, Tuğrul, Aslan, Orhan; kız çocuklara ise İnci, Çiçek, Gönül, Yonca adları verilir. Türkiye, İngiltere, Azerbaycan; Ankara, Londra, Bakü.*
2. Ögeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur: *Sevinçten, heyecandan içim içime sığmıyor; bağırarak, kahkahalar atmak, ağlamak istiyorum. At ölür, meydan kalır; yiğit ölür, şan kalır.*
3. İki den fazla eş değer ögeler arasında virgül bulunan cümlelerde öznenen sonra noktalı virgül konabilir: *Yeni usul şirimiz; zevksiz, köksüz, acemice görünüyordu. (Yahya Kemal Beyatlı) (Yazım Kılavuzu, 2012).*

Yazım Kılavuzunda sıralama - sınıflandırma ilişkisi üzerinde durulmaktadır. Bu üç maddeden, virgüllerle sıralanan öğelerden sonra başkaca virgüllerle sıralanan öğeleri birbirinden noktalı virgülle ayırmak gerektiği anlaşılmaktadır. Virgül sıralama becerisini, noktalı virgül ise sınıflandırma becerisini gerektirmektedir. Sınıflandırma becerisinin, sıralama becerisinden bir üst beceri olduğu ortaya çıkmaktadır.

Türkçe Dersi Öğretim Programında (MEB, 2019), 5. ve 8. sınıfta noktalama işaretleri kazanımlarının içinde virgül ve noktalı virgül de bulunmaktadır.

5. sınıf okuma (akıcı okuma) becerileri arasında “T.5.3.1. Noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli ve sessiz okur.” kazanımı bulunmaktadır.

5. sınıf yazma becerileri arasında “T.5.4.5. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır. Yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi, soru işareti, nokta, virgül, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi, kesme işareti, noktalı virgül ve köşeli ayraç işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.” kazanımı yer almaktadır.

6. sınıf okuma (akıcı okuma) becerileri arasında “T.6.3.1. Noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli ve sessiz okur.” kazanımı bulunmaktadır.

6. sınıf yazma becerileri arasında “T.6.4.10. Yazdıklarını düzenler.” kazanımının alt maddesi olarak “Metinde yer alan yazım ve noktalama kuralları ile sınırlı tutulur.” açıklaması yer almaktadır.

7. sınıf okuma (akıcı okuma) becerileri arasında “T.7.3.1. Noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli ve sessiz okur.” kazanımı bulunmaktadır.

7. sınıf yazma becerileri arasında “T.7.4.16. Yazdıklarını düzenler.” kazanımının alt maddesi olarak “Metinde yer alan yazım ve noktalama kuralları ile sınırlı tutulur.” açıklaması yer almaktadır.

8. sınıf okuma (akıcı okuma) becerileri arasında “T.8.3.1. Noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli ve sessiz okur.” kazanımı bulunmaktadır .

8. sınıf yazma becerileri arasında “T.8.4.16. Yazdıklarını düzenler.” kazanımının alt maddesi olarak “Metinde yer alan yazım ve noktalama kuralları ile sınırlı tutulur.” açıklaması yer almaktadır.

Buradan noktalama işaretlerinin tamamının 5. sınıfta verildiği anlaşılmaktadır. 5. sınıftan itibaren işaretlerin yazım kılavuzunda yer alan farklı işlevleri ele alınmaya başlanmıştır.

Türkçe 5. sınıf ders kitabında, 47. sayfadaki “9. Etkinlik”te, “Virgül (,) 1. Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelimelerin arasına konur. 2. Art arda gelen, birbiri ile bağlantılı cümleleri ayırmak için konur. 3. Anlama güç kazandırmak için tekrarlanan kelimeler arasına konur. 4. Tırnak içinde olmayan alıntı cümlelerden sonra konur. 5. Kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak ret, kabul ve teşvik bildiren hayır, yok, evet, peki, pekâlâ, tamam gibi kelimelerden sonra konur.” bilgisi verilmiş, “Söylemesi kolay, haydi oku da göreyim! Yok, yok, yok! Dört yıllık öğrencilik hayatımda böyle ödev görmedim. Bilmez miyim oğlum, dedi. Hayır, şimdi olmaz Ali. Hem de tıpkı Salim Amca, Mehmet Amca, babam, dedem, babaannem ve ablam gibi.” örnekleri sıralanmıştır. Burada “Hem de tıpkı Salim Amca, Mehmet Amca,

babam, dedem, babaannem ve ablam gibi.” cümlesi eş görevli öğeleri birbirinden ayırma örneği olarak, “Söylemesi kolay, haydi oku da göreyim!” cümlesi de sıralı cümle örneği olarak verilmiştir (Ağın Haykır, 2018).

Kitabın 52. sayfasında virgüle ilişkin etkinlik hazırlanmış, öğrencilerin eş görevli öğeleri birbirinden ayırma, sıralı cümleleri birbirinden ayırma ve tırnak içine olmayan alıntı cümlelerden sonra konma özellikleri sınanmıştır. Ancak öğrencilerin virgülü koyacakları yer ayrıç içinde “()” belirtilmemiştir. 69. sayfada virgülün özellikleri doğru ve yanlış olanı bulma şeklinde etkinlik olarak ve 171. sayfada kesirli sayıları göstermedeki işlevi olarak verilmiştir.

Türkçe 5. sınıf ders kitabında, 127. sayfadaki “6. Etkinlik”te, “a) Aşağıdaki örneği inceleyiniz. Örnekten hareketle noktalı virgülün niçin kullanıldığını yazınız.” yönergesi verilmiş, “Mimar Sinan Şehzadebaşı, Süleymaniye, Selimiye Camilerini; Büyük Çekmece, Silivri ve Sokollu Mehmet Paşa Köprülerini yapmıştır.” (Ağın Haykır, 2018) örnek cümlesinden hareketle kitapta verilmeyen “Cümle içinde virgüllerle ayrılmış tür veya takımları birbirinden ayırmak için konmuştur.” tanımına gitmeleri istenmiştir. Daha önce noktalı virgülle tanışıklıkları olmayan öğrencilerden tümevarım yöntemiyle işlev bulmaları istenmemelidir. Burada daha somut işaretin aynı ilkeye bağlı düzenleyicilik işlevinden hareket edilebilir, -di, -di, -du, -dü; -ti, -ti, -tu, -tü gibi basit ve somut bir örnek verilebilirdi. Ders kitabının aynı sayfasında “Noktalı virgülün yukarıdaki görevini örneklendiren iki cümle yazınız.” yönergesiyle işlevi verilmeyen işaretle ilgili örneklendirme istenmiştir (Ağın Haykır, 2018).

Türkçe 6. sınıf ders kitabında, 17. sayfadaki “8. Etkinlik”te, “A) Aşağıdaki metni noktalama işaretlerine dikkat ederek okuyunuz.”, “C) Okul kütüphanesindeki bir kitabı konuşturarak aşağıya onun duygularını anlatan, hikâye edici bir metin yazınız. Metninizi yazarken yazım ve noktalama kurallarına uymayı unutmayınız. Metninize uygun bir başlık yazınız.” açıklamalarıyla noktalama işaretlerini uygulamaya ilişkin etkinlikler düzenlenmiştir. Kitabın daha sonraki bölümlerinde (54., 84., 90., 114., 118., 121., 122., 136., 144., 147., 152., 172., 180., 186., 190., 204., 214., 190., 222., 243., 250., 258., 268. sayfalar) temalardaki metinlere ilişkin hazırlık çalışmalarında “Aşağıdaki metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.” yönergesi, etkinliklere ilişkin olarak da “Aşağıdaki metinleri noktalama işaretlerine dikkat ederek okuyunuz.” yönergesi verilmiştir (Ceylan vd., 2019).

Türkçe 6. sınıf ders kitabında, noktalama işaretlerine ilişkin herhangi bir bilgi verilmemiş, öğrencilerin daha önce öğrendikleri noktalama işaretlerini uygulamaları istenmiştir. Oysa virgül ve noktalı virgül ilişkisini sıralama ve sınıflandırmaya yönelik pekiştirmek için etkinlikler düzenlenmesi gerekirdi.

Türkçe 7. sınıf ders kitabında, 263. sayfada “Değerlendirme Soruları” başlığının altında virgül, iki nokta, tırnak, nokta, soru işaretinin bulunduğu bir etkinlik yer almaktadır. Burada virgülün bağımlı sıralı cümleler arasındaki işlevi sorgulanmaktadır (Kır vd., 2019):

“Aşağıdaki yay ayrıçla gösterilen yerlere “()” uygun noktalama işaretlerini koyunuz.

Ahmet Bey döndü () arkasındaki bekçiye ()

() İşte bir hastane daha () dedi() Küçük bir çam ormanının önünde beyaz bir binanın ne işi vardı() Mermerdenmiş gibi göz kamaştıracak derecede parlıyordu () Bahçenin demir kapısında büyük bir () Kiralıktır () yazısı asılmıştı ()

Kitapta (Kır vd. 2019) 14. sayfada “Üstelik bir dürbünle baktığınızda görüntü ya yanınıza iyice sokulur, ya büsbütün uzaklaşır sizden.” cümlesi için dipnotta “ “Ya...ya” bağlaçları arasındaki virgülün kullanımı dönemsel bir farklılıktır.” açıklaması yapılmıştır. 104. sayfada “Babam da, annem de neşeli olurlardı.” cümlesi için “Bağlaçtan sonraki virgülün kullanımı dönemsel bir farklılıktır.” açıklaması bulunmaktadır. 208. sayfada “Lakin top dediğimiz o paçavra yığını ne düştüğü yerden sızır, ne uçar gider.” cümlesi için “ “Ne...ne” bağlaçları arasındaki virgülün kullanımı dönemsel bir farklılıktır.” açıklaması yapılmıştır. Ancak 7. sınıfa kadar virgülün bu işleviyle ilgili olarak hiçbir açıklama yapılmamıştır. Öğrencinin bu tür bir yazımda ne yapması gerektiği açıklanmamıştır (Kır vd., 2019).

Türkçe 7. sınıf ders kitabında, (10., 14., 20., 52., 72., 80., 104., 112., 118., 136., 144., 150., 178., 202., 208., 232., 246., sayfalar) temalardaki metinlere ilişkin hazırlık çalışmalarında okuma becerisine ait “Aşağıdaki metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.” veya “Aşağıdaki metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz.” yönergesi, yazma becerisine ilişkin olarak da “Mektubunuzu verilen sayfa yapısına uygun bir şekilde imla ve noktalama kurallarına göre

düzenleyiniz.” ve “Yazdığınız yazıyı anlatım bozuklukları ve imla-noktalama yönünden gözden geçiriniz.” yönergesi bulunmaktadır (Kır vd., 2019).

Türkçe 8. sınıf ders kitabında, (12., 20., 46., 52., 60., 96., 122., 178., 234., 268. sayfalar) temalardaki metinlere ait hazırlık çalışmalarında okuma becerisine ilişkin “Aşağıdaki metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.” veya “Aşağıdaki metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz.” yönergesi, yazma becerisine ilişkin olarak da “Yazdığınız metni yazım ve noktalama kuralları yönünden gözden geçiriniz.” yönergesi bulunmaktadır (Eselioğlu vd., 2019).

Tartışma ve Sonuç

Ortaokullar için hazırlanan ders kitapları incelendiğinde 5. sınıfa kadar virgülün işlevleri üzerinde durulmuş, noktalı virgüle ilişkin hiçbir açıklamaya yer verilmemiştir.

Virgül, Türkçe ders kitaplarında aşağıdaki bilgiler doğrultusunda basit yönergelerle, etkinlikler aracılığıyla, örneklerle açıklanmalıdır.

Bu ders kitaplarına virgülün söz dizimiyle ilgili kullanımlarını basitten karmaşığa doğru sıralama becerisini pekiştirmek amacıyla aşağıdaki işlevleri verilebilir:

1. Cümlelerin ögeleri içinde yer alan eş görevli sözcükleri sıralamada:

- Öznelere arasında: *Ali, Ahmet, Mehmet ve Yücel* sinemaya gittiler.
- Nesneler arasında: Pazardan *elma, armut, portakal ve limon* aldık.
- Tümleçler arasında: *Evde, sokakta, bahçede* hep onunla oynadım.
- Zarf tümleçleri arasında: *Dün, sabahtan akşama kadar* onu bekledim.

2. Cümle içinde yer alan kelime gruplarını birbirinden ayırmada:

a) İsim tamlamaları: *Portakal bahçeleri, ıhlamur ağaçları, limon çiçekleri ve iğde ağaçları* mis gibi kokardı bu mevsimde.

b) Sıfat tamlamaları: *Kırmızı güller, mor menekşeler, sarı kadifeler...* Ne isterseniz vardı, bahçede.

3. Ortak bir tamlanana bağlanan

a) İsim tamlamalarının tamlayanlarını ayırmada: *Çocukların, büyüklerin, hemen herkesin sevdiği* biriydi.

b) Sıfat tamlamalarının tamlayanlarını ayırmada: *Sarı saçlı, mavi gözlü, bıyıkları yeni terlemiş* bir göçmen çocuğuydu.

4. Yüklemden uzak olan ögeleri birbirinden ayırmak ve vurgulamak için kullanılır: *Serhat Bey, sokakta oynayan çocukları görür görmez, hediye edeceği oyuncakları koyduğu yerden alarak, pencereyi bile kapamadan, dışarı çıktı.*

Yazım Kılavuzunda (TDK, 2012), virgülün 3. maddesi “Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için konur.” bilgisinde “özne” yerine tüm ögeler kastedilmelidir. Bu durum sadece özneyle ilgili değil, tüm ögelerle ilişkilidir.

5. İsim cümlelerinde özne ve yüklem isim türünde olduğu için özne ve yüklem yan yana da olsa vurgulamak için virgülle birbirinden ayrılmalıdır: Bu, en çok sevdiğim çiçek. O, doktor.

6. Bağımlı sıralı cümleleri ayırmada kullanılır. Bu tür cümlelerde öznenin ortak oluşuna dikkat çekilmelidir: (Ben) Sabah *kalktım*, yüzümü *yıkadım*, kahvaltı *yaptım*, dişlerimi *fırçaladım*, dışarı *çıkıttım*.

7. Bağımsız sıralı cümleleri ayırmada kullanılır. Aksi takdirde öğrenci ayırımında güçlük çekecektir. Bu tür cümlelerde yapısal bir bağ yoktur, cümleler birbirine anlamca bağlıdır: *Tepeye çıktık, şehir görüldü. (Tepeye çıkınca şehir görüldü.)*

Virgülün işlevleri öğretiminden sonra noktalı virgülün işlevlerinin öğretimine geçilmelidir. Noktalı virgülle ilgili olarak “Virgül kullanılmadığı sürece noktalı virgüle müracaat edilmemesi” çok önemlidir. Noktalı virgülün temel işlevi “Virgüllerle ayrılmış tür veya grupların birbirinden noktalı virgülle ayrılması”dır. Virgül veya virgüllerle sıraladığımız kelime veya kelime gruplarını, noktalı virgül kullanarak sınıflandırabiliriz.

1. Cümle içindeki kelime veya kelime gruplarını virgüllerle ayırdığımızda, diğer kelime veya kelime gruplarından noktalı virgülle ayırırız. Gruplardan biri virgülle ayrılmış, diğeri ayrılmamış dahi olsa yine de noktalı virgül kullanılır:

Türkçe Öğretiminde Virgül ve Noktalı Virgül İşareti Kullanımı Sorunu

Yaz meyveleri *karpuz, kiraz, şeftali, kayısı*; kış meyveleri *portakal, mandalina, greyfurttur*. Sınavdan *Ahmet 90 puan; Ayşe, Mehmet, Ali ve Ömer 80 puan* aldı.

2. Bağımsız sıralı cümlelerden önce veya sonra virgül herhangi bir nedenle kullanılmışsa bu iki cümle arasında noktalı virgül kullanılır: Arabaya *bindik*, tepeye *çıktık*; şehir *göründü*.

3. “Fakat, çünkü, ancak” gibi bağlaçlardan önce noktalı virgül kullanılmasına gerek yoktur. Bu bağlaçlar kullanılmadığı takdirde virgül veya noktalı virgül bu bağlaçların yerini tutmaktadır: Sarı saçlı, mavi gözlü, bıyıkları yeni terlemiş bir göçmen çocuğu, buraya her gün *gelir*, şu masaya *oturur*; kimse onunla *konuşmazdı*. Bu cümlede noktalı virgül yerine “fakat” bağlacını getirebiliriz. Bu durumda noktalı virgül kullanılmamalıdır. Bu cümlede “Sarı saçlı, mavi gözlü, bıyıkları yeni terlemiş bir göçmen çocuğu” sözcükleri özne grubunu oluşturmakta ve eş görevli sıfatlar virgüllerle ayrılmıştır. “... göçmen çocuğu” öznesi yüklemden uzak düşmüş bir öge olduğu için virgül kullanılmıştır. Bu özne, “... gelir” yüklemine bağlıdır. İkinci cümlenin yüklemi “... oturur” eylemidir. Bu yüklem öznesi “... göçmen çocuğu”dur. İki cümle birbiriyle bağımlı sıralı cümle durumundadır ve virgülle birbirinden ayrılmıştır. “... konuşmazdı” yüklem öznesi değişmiş, özne de “kimse” sözcüğü olmuştur. 3. cümle, 1. ve 2. cümleyle bağımsız sıralı cümle durumundadır ve noktalı virgülle ayrılmıştır.

Kaynaklar

- Ağın Haykır, H., Kaplan, H., Kıryar, A., Tarakcı, R., Üstün, E. (2018). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe ders kitabı 5*. Ankara: Devlet Kitapları.
- Arıcı, A. F., Taşkın, Y. (2019). Okuma becerisinin diğer dil becerileriyle ilişkisi. *IJOFE*, 5 (2), 185-194.
- Ataşçi, A. (2018). *İlkokul Ders Kitabı, Türkçe 2. Sınıf*. Ankara: Koza Yayın.
- Bilginer, O. (2006). Ses olgusunun denetlenebilirliği bağlamında dil becerilerinin geliştirilmesinde etkili olduğu düşünülen fonolojik yönlendiriciler: noktalama işaretleri. *TÜBAR*, XX, 141-163.
- Ceylan, S., Duru, K., Erkek, G., Pastutmaz, M. (2019). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 6 ders kitabı*. Ankara: Devlet Kitapları.
- Gabain, A.Von (1988). *Eski Türkçenin grameri* (Çev. Mehmet Akalın). Ankara: TDK.
- Demir, N., Yılmaz, E. (2012). *Türk dili el kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Eselioğlu, H., Set, S., Yücel, A. (2019). Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe ders kitabı 8. Ankara: Devlet Kitapları.
- İbrahim Şinasi (1860) *Şair evlenmesi*. İstanbul.
- Kaftan Ayan, H., Arslan, Ü., Kul, S., Yılmaz, N. (2019). *İlkokul Türkçe Ders Kitabı 4*. Ankara: Devlet Kitapları.
- Kalfa, M. (2000). *Noktalama işaretlerinin Türkçenin öğretimindeki yeri ve önemi*. Ankara Üniversitesi, Doktora Tezi.
- Kalfa, M. (2012). *Türkçede noktalama*. Ankara: Yargı Yayınları.
- Kalfa, M., Avcı, M. (2020). 2010-2019 yükseköğretime geçiş sınavlarında noktalama işaretlerinin kullanımı bilgisini yoklayan soruların incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(1), 126-134.
- Karaduman, B.E., Özdemir, E., Yılmaz, O. (2019). *İlkokul Türkçe Ders Kitabı 3*. Ankara: Devlet Kitapları.
- Kır, T., Kırman, E., Yağız, S. (2019). Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe ders kitabı 7. Ankara: Devlet Kitapları.
- Kurudayıoğlu, M., Dölek, O. (2018). Noktalama işaretlerinin öğretimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 372-385.
- Latif Beyreli, Zerrin Çetindağ, Aşegül Celepoğlu (2005). *Yazılı ve sözlü anlatım*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- MEB. (2019). Türkçe dersi öğretim programı, Ankara: MEB Yayınları.
- Şeyyad Hamza (1946). *Yusuf ve Zeliha* (Nakleden Dehri Dilçin). İstanbul: TDK.
- Sallabaş, E., Temizkan, M. (2009). İlköğretim öğrencilerinin noktalama işaretlerini doğru olarak kullanabilme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(2), 625-636.
- TDK. (1941). *İmlâ kılavuzu*. Ankara: TDK.
- TDK. (2012). *Yazım Kılavuzu*. Ankara: TDK.
- Tekin, T. (1988). *Orhon yazıtları*. TDK, Ankara: Atatürk, Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu.
- TTC. (1929). *İmlâ lûgati*. İstanbul: Devlet Matbaası.

Extended Abstract

In Turkish, the usage of punctuation marks is as old as Orkhon inscriptions. Colons, which is a punctuation mark, are used to separate words or word groups in Orkhon Inscriptions (Tekin, 1988). In the Uyghur Turkish period, there are punctuation marks in Buddhist and Mani texts (Kalfa, 2012), Gabain (1988), mentions that these signs are point, two points and rarely more than two points and their functions in her work named *Eski Türkçenin Grameri*. In her book, *Eski Türkçenin Grameri*, she mentions that these marks are point, two points and rarely more than two points and their functions. Punctuation marks are also can be seen in *Dîvânu Lûgati't-Türk*, one of the first products of Islamic Turkish literature written in Arabic letters, as a continuation of a tradition. It was used in some pages with the idea of adding beauty of writing order and maybe it was used to please to the eye.

We used punctuation marks for the first time in the Tanzimat Period. Several punctuation marks have been explained in Şinasi's play called *Şair Evlenmesi*. Punctuation marks were omitted from the spelling matter for a long time in the first years of the Republic, and enough attention was not paid to this problem. Punctuation marks were except the apostrophe were not mentioned in the first *İmlâ Lûgati* (1929). The subject of punctuation was not taken place in spelling guides until 1941. The subject of punctuation was included by popular demand in the spelling guide published by the *Türk Dil Kurumu* in 1941.

Punctuation marks, which are important for our education and teaching, are important factors for a language to demonstrate itself as an advanced writing and cultural language. The number of writers, poets and intellectuals that we can show as an example for the application of punctuation marks is quite limited. It is an important factor considering punctuation marks are an insignificant detail.

Teaching Turkish and Understanding Punctuation

School process where person gains reading and writing skills in is the most important period in his socialization after acquiring speaking skills. Onan (2006) states that punctuation marks are very important in terms of reading / understanding skills as well as being related to writing skills within the framework of Turkish teaching.

"Punctuation marks are the tools that provide the transfer of meanings gained by verbal emphasis and intonation to the text. They guide the reading of the text. They provide to show the words stating state and thought, such as sentence ending, hesitation, asking questions, surprise, anger. The existence and consistency of the punctuation rules, along with the effect on the speech, also brings standardization in the article." (Kalfa, Avcı, 2020).

"These are helpful signs to the language that allows the text to be read in accordance with its written purpose and to understand the message in the text more accurately. While the punctuation marks for the person who creates the text provide the opportunity to convey the feeling or thought to be conveyed more accurately and more clearly, it also contributes to the perception of the messages in the text more easily and accurately. Some of the concepts such as emphasis, intonation, and stop that provide correct and effective speech are shown in the article with these signs. Thus, these signs contribute to reading and because of the fact that speaking for a good reader." (Beyreli et al., 2005).

It is understood from these that punctuation marks are directly related to language understanding and expression skills. Punctuation consists of signs that are the product of the written language. We can divide the signs into groups such as syntactic function, regulatory function, function in other disciplines.

Relationship Between Syntax and Punctuation Marks

In the Turkish Dictionary (2010), "Grammar branch and sentence knowledge examining the relationships between the types of words that make up a sentence and making classifications." The elements of the syntax, defined as, are determined by punctuation.

Comma and point that are primary are the punctuation marks in determining the factors of the syntax. There are no major problems about usage of dots that finishes the incompleting sentences.

The studies show that students' level of using semicolon properly among the punctuation marks is at the lowest level. This situation can be caused because students come across the semicolon sign less than others, or places where the semicolon is used is not as clear as the places where other punctuation marks are used (Sallabaş, Temizkan, 2009).

Comma and Semicolon Teaching

When the academic studies on punctuation marks are examined, it is seen that applied studies are mostly related to students at the 1st and 2nd levels of primary education, spelling and punctuation practices are examined in postgraduate theses and the opinions of teachers and teacher candidates about the application and teaching of punctuation in other studies are investigated.

It is very important that the student can use comma counselor words or phrases in order. Initial literacy teaching is not limited to basic reading and writing skills. The teaching of reading and writing has an important function in the development of mental skills such as thinking, understanding, sorting, classification, questioning, relationship building, analysis, synthesis and evaluation. In this context, it is aimed to teach a first literacy teaching in which the skills for using Turkish correctly, beautifully and effectively (MoNE, 2019). In this case, using a comma, separating the elements that are identical to each other, making a ranking. In the 2nd year, this skill should be processed with more specific, different and concrete examples. In the 3rd and 4th grades, " Bahçede portakal ağaçları, domates fidanları, süs bitkileri vardı." it would be appropriate to consider co-task word groups such as. In the 4th grade Turkish textbook, the comma says "It is put in order to separate successive, interrelated sentences." " Kütüphaneye gittim, beğendiğim kitabı aldım." sample is given (Kaftan Ayan et al., 2019). The number of dependent phrase sentences that should be handled here are few and should be increased with reinforcing examples, it will play an important role in increasing the student's ranking skill from the word, word group level to the syntactic aspect: *Sabah kalktım, yüzümü yıkadım, kahvaltımı yaptım, giyindim, çantamı aldım ve dışarı çıktım.* It should be understood to the student that sorting occurs due to a common subject, and the number of samples should be increased with sequential sentences drawn with different people.

Another sign that is difficult for students to learn from punctuation is the semicolon. The functions of the semicolon mark are listed in three articles in the Spelling Guide of the Türk Dil Kurumu (TDK).

The Spelling Guide focuses on the order - classification relationship. It is understood from the three matters in the Spelling Guide that it is necessary to separate the matters listed by commas after the matters listed with commas by semicolons. The comma requires the sorting skill, while the semicolon requires the classification skill. It turns out that the classification skill is a higher skill than the ranking skill.

It should be explained in Turkish textbooks with simple instructions, activities and examples in line with the following information. The following functions can be given to textbooks in order to reinforce the ability to sort the comma's syntax-related functions from simple to complex.

After teaching the comma functions, it should be started to teach the functions of the semicolon. Regarding the semicolon, it is very important "not to apply to semicolons unless the comma is used". The main function of the semicolon is separating the comma separated species or groups with semicolons. We can classify the words or groups that we list with commas or commas using a semicolon.